

**แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรม
ในประเพณีต้นแบบ ของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก***
**THE GUIDELINE FOR LIFE QUALITY DEVELOPMENT OF PEOPLE
BASED ON BUDDHADHAMMA IN ORIGINAL TRADITION
OF NAKHON SI THAMMARAT AS BASICALLY**

พระราชวิสุทธิกวี (ไมตรี ปารัตโน, ไกรแก้ว)

Phrarachawisuttikawee (Maitree Paparatano, Kraikaew)

พระครูสิริธรรมาภีรัต

Phrakhrusiridhammapirat

กัณฑ์ณ หนูทองแก้ว*

Kantaphon Nuthongkaew*

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช

Faculty Of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: Kantaphon_27@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยสนับสนุนแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) บูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ 4) นำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้าน พระพุทธศาสนา ด้านวัฒนธรรมหรือพัฒนาสังคม ผู้นำทางศาสนาและประเพณี และตัวแทนประชาชนในพื้นที่ จำนวน 16 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยสนับสนุนแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ 1.1) ด้านร่างกาย 1.2) ด้านอารมณ์ 1.3) ด้านสังคม 1.4) ด้านความคิด และ 1.5) ด้านจิตใจ 2) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นความสามารถของมนุษย์ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและความสมดุล สร้างความสำเร็จในชีวิตได้อย่างถูกต้องและดีงาม 3) การบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ OMGI Model ซึ่ง O หมายถึง Original Traditions (ประเพณีต้นแบบ), M หมายถึง Moralities (หลักศีลธรรมที่สำคัญและคู่ควรแก่การพัฒนาคุณภาพชีวิต), G หมายถึง Guidelines

(แนวทางสำหรับพัฒนาคุณภาพชีวิต) และ 1 หมายถึง Indicators (ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตที่ได้จากการสกัดองค์ความรู้) และ 4) การนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผ่านรูปแบบองค์ความรู้ OMGI Model เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และมีประโยชน์ ได้แก่ 4.1) ใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4.2) ใช้กับโครงการต่าง ๆ ที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภาครัฐและชุมชน 4.3) เผยแพร่แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์หรือสื่อสารมวลชน

คำสำคัญ: แนวทาง, การพัฒนาคุณภาพชีวิต, หลักธรรม, ประเพณีต้นแบบ

Abstract

This research article aims to 1) study the supporting factors for the development of Guidelines for improving the quality of life, 2) to study guidelines for life quality development, 3) the integration for life quality development, and 4) Guidelines for improving the quality of life of the people by using the principles in the original tradition in Nakhon Si Thammarat as basically. It is a qualitative research. Key informants include experts in Buddhism, culture or social development religious and traditional leaders and public representatives in area, 16 persons. Tools used were interview forms and focus group discussions, data were analyzed by descriptive. The results of the research were as follows: 1) Factors supporting the life quality development guidelines were: 1.1) Physical aspects 1.2) emotional aspect, 1.3) social aspect, 1.4) thought aspect, and 1.5) psychological aspect, 2) ways to improve the quality of life, which are human ability in a life and can be happy and balanced create success in life properly 3) integration for life quality development with body knowledge of the research with OMGI Model, O means Original traditions, M means Moralities, G means guidelines I means indicators 4) Presentation of knowledge about the concept improve quality of life with the knowledge gained from the research, OMGI model, to achieve tangible results 4.1) used with local government, 4.2) used with various projects that strengthen the relationship between government and community, 4.3) to spread the way to improve the quality of life by using the principles in the tradition throughout on line, social media and mass communication.

Keywords: Guideline, Life Quality Development, Buddhist Principle, Original Tradition

บทนำ

มนุษย์เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ การนำเอาชนบธรรมนิยมประเพณีเพื่อเป็นแนวทางในการ ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะทางด้าน ทางด้านสังคม ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้าน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เพื่อบริการความสะดวกสบายในชีวิตแก่ประชาชน รวมถึงการส่งเสริมทางด้าน ร่างกาย และสภาพจิตใจ ต่างก็ เป็นประเด็นที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น (พัชรีย์ หล้าแหล่ง, 2556) การตื่นตัวใน การศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) มีแนวทางให้คนไทยมี กำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยมีเป้าหมายให้คนไทยได้รับ การพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัด ฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉบับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข เพื่อช่วยให้สมาชิกทุกคนในสังคมได้กินดีอยู่ดี มีความสุข สมบูรณ์ ประโยชน์ของการพัฒนาคุณภาพชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโดยมีแนวทางในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้สังคมมีความสงบสุขไปด้วย 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิต กระตุ้นให้บุคคลและสังคมเกิดความกระตือรือร้นคิดที่จะปรับปรุงตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุคคลรู้จักใช้ปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรม หลักการบริหารเพื่อมาแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและสังคม 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุคคลและสังคมอยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และปัญหาสังคม 5) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุคคลและสังคม ที่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เกิดความร่วมมือร่วมใจ ในการส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมที่ดีงามให้เกิดขึ้นในสังคม ดังจะเห็นได้ว่าหากคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีคุณภาพที่ดี ย่อมนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุดหน้าก้าวไกลขึ้น (นัสมล บุตรวิเศษ และอุปภิฐา อินทรสาด, 2563); (สำราญ จุช่วย, 2555)

สำนักงานพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครศรีธรรมราช จากสถานการณ์ทางสังคม ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชประจำปีงบประมาณ 2565 มีประชากรทั้งสิ้น 1,549,344 คน เป็นลำดับที่ 9 ของประเทศ ประกอบด้วยสัญชาติไทย จำนวน 1,546,396 คน เป็นเพศหญิง 783,514 คน และเพศชาย 762,882 คน และประชากรไม่มีสัญชาติ จำนวน 2,948 คน ความหนาแน่นของประชากร 156 ตารางกิโลเมตร/คน ทั้งนี้สัดส่วนประชากรวัยแรงงาน (อายุระหว่าง 15 - 59 ปี) มีจำนวน 765,665 คน คิดเป็นร้อยละ 49.42 ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตในระบบเศรษฐกิจเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีจำนวน 287,817 คน หรือลำดับที่ 64 ของประเทศ โดยมีสถานการณ์ทางสังคมเชิงประเด็นที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) สถานการณ์ความ

รุนแรงในครอบครัว มีจำนวน 39 ครั้ง ผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 35 คน และเพศหญิง จำนวน 4 คน และ 2) สถานการณ์การค้ามนุษย์ มีจำนวน 57 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นชาวพม่ามากที่สุด รองลงมา คือ กัมพูชา และลาว ตามลำดับ (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2565) จากที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นบทสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งสำคัญต่อประชาชนทุกคนไม่ว่าจะดี มีหรือจน ทุกคนล้วนต้องการพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น การนำเอาประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักธรรมที่ปรากฏในประเพณีต้นแบบ ถือว่าเป็นนวัตกรรมที่น่าสนใจและเป็นแบบแผนในการที่จะอนุรักษ์และรักษาประเพณีต้นแบบของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช ตลอดจนถึงการถอดรหัสหลักธรรมที่นำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน นับเป็นการเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าผ่านประเพณีสำคัญที่เป็นต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก เพื่อศึกษาให้ทราบปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบ ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบ บูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบ และนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของ จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของ จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก
3. เพื่อบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของ จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก
4. เพื่อนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมใน ประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรายละเอียดดังนี้ ศึกษาเอกสาร วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีวิธีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) สรุปรวข้อมูลจาก

เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary sources) คือ พระไตรปิฎกภาษาบาลี และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เอกสารทุติยภูมิ (Secondary sources) คือ งานวิจัย ดุษฎีนิพนธ์ ตำรา หนังสือ บทความ งานเขียนจากหอสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและจากหอสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รวมถึงสื่อสารสนเทศต่าง ๆ โดยเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก 2) นำข้อมูลที่ได้มาจัดแบ่งประเภท วิเคราะห์ อธิบายความ ตีความ แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และ 3) ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

2. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านวัฒนธรรม หรือพัฒนาสังคม กลุ่มผู้นำทางศาสนาและประเพณี และกลุ่มตัวแทนภาคประชาชนในพื้นที่ เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยาสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมของคน เป็นต้น กลุ่มผู้นำทางศาสนาและความเชื่อ และกลุ่มตัวแทนภาคประชาชนในพื้นที่ เช่น รองเจ้าคณะภาค 16-17-18 (ธรรมยุต) เจ้าคณะอำเภอ และตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิจากกระทรวงวัฒนธรรม หรือกระทรวงพัฒนาสังคม กลุ่ม ผู้นำชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 16 ราย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) 2) การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลซึ่งเป็นผู้รอบรู้และมีประสบการณ์ในประเด็นที่สัมภาษณ์ หรือเป็นบุคคลที่รู้รายละเอียดในประเด็นที่สัมภาษณ์ สามารถให้รายละเอียดข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง คือเป็น Key Informants เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงให้ได้อย่างลึกซึ้งและมีการจัดเวทีเสวนาเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก มี 2 แบบ ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (interviewing mannerdeep) แบ่งขั้นตอนออกเป็น 1.1) ก่อนการสัมภาษณ์ ได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการสัมภาษณ์เป็นแบบไม่มีโครงสร้าง (In-depth informal interview) ผ่านการตรวจสอบโดยที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เป็นการสัมภาษณ์โดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ ที่เป็นบุคคลกลุ่มเป้าหมายสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ในประเด็นของคำถามที่สัมภาษณ์ มีลักษณะคำถามกว้าง ๆ และมีความยืดหยุ่นสูง นอกจากนี้ เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์สามารถปรับเปลี่ยนคำถามได้ตามความเหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนได้ จึงมีแบบรายการสัมภาษณ์ (Interview guide) เป็นแนวทางในการพูดคุย ชักถามและจดบันทึกหลังจากนั้น ก็ดำเนินการเรียบเรียงและนำเสนอการบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับ“แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก ในรูปแบบโมเดล (Model) ในรูปของดุษฎีนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ 1.2) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา นักพัฒนาสังคม และผู้นำด้านศาสนา ทั้งที่เป็นภิกษุและฆราวาส รวมทั้งสิ้น 5 ราย เพื่อให้ได้ข้อมูล

ที่มีความแม่นยำและมีความน่าเชื่อถือได้มากที่สุด 1.3) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ได้ มีหนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูลและการสัมภาษณ์จากทางบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช เพื่อดำเนินการขออนุญาตเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ ตามวันและเวลา ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์สะดวกให้การสัมภาษณ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์มาบูรณาการองค์ความรู้และนำเสนอ การสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบและตกผลึกความคิดในการบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานรากในรูปแบบโมเดล (Model) ต่อไป 2) การสนทนากลุ่ม (Focus group) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนาผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม หรือพัฒนาสังคม กลุ่มผู้นำทางศาสนาและประเพณี และกลุ่มตัวแทนภาคประชาชนในพื้นที่ เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยาสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมของคน เป็นต้น กลุ่มผู้นำทางศาสนาและความเชื่อ และกลุ่มตัวแทนภาคประชาชนในพื้นที่ เช่น รองเจ้าคณะภาค 16-17-18 (ธรรมยุต) เจ้าคณะอำเภอ และตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิจากกระทรวงวัฒนธรรม หรือกระทรวงพัฒนาสังคม กลุ่มผู้นำชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น ด้วยการสนทนาและสัมภาษณ์เชิงลึกโดยกำหนดประเด็นตามวัตถุประสงค์ หลังจากนั้นนำข้อมูลบทสัมภาษณ์มาเขียนเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล 5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการ สนทนากลุ่ม (Focus Group) มาวิเคราะห์สังเคราะห์ โดยนำเสนอผลงานการวิจัยตามลำดับขั้นตอนด้วย วิธีการบรรยายในรูปแบบเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์และเนื้อหา หลังจากนั้นก็ดำเนินการเรียบเรียงและ นำเสนอการบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับ “แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก” ในรูปแบบโมเดล (Model)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ การพัฒนาคุณภาพชีวิต มีปัจจัยต่าง ๆ ที่ช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การมีชีวิตที่ดีมีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และ ด้านสังคม มีการดำรงชีวิตอยู่ในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็นพื้นฐานในสังคมหนึ่ง ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ รวมทั้งเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิต พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และบุคคลสามารถดำรงตนเองให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม เป็นคนที่รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและไม่ทำตนให้เป็นภาระที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม โดยมี

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย 1) คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย 2) คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ 3) คุณภาพชีวิตด้านสังคม 4) คุณภาพชีวิตด้านความคิด และ 5) คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบ ของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก คุณภาพชีวิตภายใต้การขับเคลื่อนหลักธรรมในประเพณีต้นแบบของ จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นความสามารถของมนุษย์ในการ ดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข มีความสมดุลของชีวิตคือการมีรูปกับนามหรือร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์แข็งแรง แข็งแกร่ง มีความเข้าใจความเป็นไปของชีวิตและสามารถดำเนินชีวิตทั้งในชีวิตส่วนตัว ครอบครัว สังคมส่วนรวม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข สร้างความสำเร็จในชีวิตได้อย่างถูกต้องและดีงามด้วย การพัฒนาคุณภาพ ชีวิตใน ทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา จิตใจ คุณธรรม ความพร้อมในการดำรง ชีวิตใน สังคม ความสามารถในการประกอบอาชีพ รวมถึงการพัฒนาในทุกขั้นตอนของชีวิตนับตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัย สูงอายุ เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งส่วนบุคคล สังคม และประเทศชาติ คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ประชาชนต้องสร้างสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง เพื่อให้ร่างกาย ปราศจากโรคร้ายและโรคภัยไข้เจ็บ ประชาชนใน ชุมชนรู้จักรักษาสุขภาพ โดยการออกกำลังกายเป็นประจำ ควรอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนในเรื่องอาหาร ควรรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย วิธีออกกำลังกาย หน่วยราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการ รมรงค์เกี่ยวกับโทษและอันตรายของยาเสพติด ร่างกายเป็นฐานความมั่นคงของมนุษย์ทุกคน ถ้าร่างกาย สมบูรณ์แข็งแรงย่อมทำให้มีพลังด้านการทำงาน ความคิดสติปัญญาในการดำเนินชีวิตได้ปกติสุข เพื่อการดูแล สุขภาพอย่างถูกต้องและถูกวิธีจำเป็นต้องมีการอบรมความรู้ในการดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น มีการ ตรวจ สุขภาพประจำปีแก่ประชาชน อีกประการหนึ่งที่จะเกิดสุขภาพที่ดีได้นั้น คือการเข้าวัด อบรมธรรมะ การฟังเทศน์ฟัง ธรรม การไหว้พระสวดมนต์ ตลอดจนการปฏิบัติธรรม เป็นวิธีที่ดีในการพัฒนาสุขภาพจิตเป็นการพัฒนาภายใน และเป็น การพัฒนาความรู้ด้านธรรมะไปด้วย เพื่อที่จะนำเอาไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3. การบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัด นครศรีธรรมราชเป็นฐานราก สรุปลองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย OMGI Model การพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้าน ต่าง ๆ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา บูรณาการเข้าเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และการสนับสนุนจากสังคมผ่านสถาบันต่าง ๆ ผสมผสานเข้าด้วยกันแล้ว ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ “แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นฐานราก” เรียกว่า OMGI Model ดังนี้ O หมายถึง Original Traditions ใช้ประเพณีต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพชีวิต กล่าวคือ ประเพณีบุญสารทเดือนสิบ ประเพณีมาฆบูชาแห่ผ้าขึ้นธาตุ ประเพณีอาบน้ำคนแก่ ประเพณีลากพระ ประเพณีการให้ทานไฟ ประเพณีสวดด้าน M หมายถึง Moralities หลักศีลธรรมที่สำคัญ และคู่ควรแก่การพัฒนาคุณภาพชีวิต กล่าวคือ หลักความ

กัตถุญกตเวที หลักความไม่ประมาท หลักความ เมตตา หลักความสามัคคี หลักความเพียร หลักความอดทน G หมายถึง Guidelines มีแนวทางสำหรับพัฒนา คุณภาพชีวิตโดยการจัดอบรม จัดกิจกรรมในประเพณีต่าง ๆ ในทางศาสนา การเผยแพร่ข่าวสารทั้งภาครัฐและ เอกชน การศึกษา เพื่อพัฒนาตนเอง รัฐสวัสดิการหรือการช่วยเหลือทางภาครัฐ และ I หมายถึง Indicators ตัวชี้วัด คุณภาพชีวิตที่ได้จากการสกัดองค์ความรู้ คือ มีคุณภาพดี มีบ้านอาศัย ฝึกฝนการศึกษา รายได้ ก้าวหน้า ปกป้องค่านิยมไทย

4. การนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้ หลักธรรมใน ประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก การนำเสนอองค์ความรู้ OMGI Model ไปใช้ได้จริง เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เพราะเชื่อมั่นว่าความรู้ของพระพุทธเจ้า เป็นความรู้ที่เป็นความจริง และมีประโยชน์ ยังขาดแต่การประยุกต์สู่สาธารณะเพื่อนำไปใช้ได้ ง่าย และสามารถนำไปใช้ได้ในทุกเวลาและทุกสถานการณ์ เพราะคำสอนในทางพุทธศาสนาไม่มี จำกัดกาลดังคำบาลีว่า “อกาลโก” มีกระบวนการนำไปใช้ ดังนี้ 1) นำ OMGI Model ไปใช้กับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้กับประชาชนในชุมชน แล้วนำ ผลการประยุกต์ใช้ มาปรับปรุงคุณภาพชีวิตประชาชนในตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาให้ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป 2) นำ OMGI Model ไปใช้กับโครงการต่าง ๆ ที่เสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภาครัฐ วัดและชุมชน ซึ่งในปัจจุบันมีโครงการมากมายเกี่ยวกับการ พัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีการประสานความร่วมมือระหว่างรัฐ วัด ชุมชน ตลอดจนอาสาสมัครต่างๆใน ภาคสังคม 3) เผยแพร่แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณี ต้นแบบ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นฐานผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ หรือทางสื่อสารมวลชน รวมทั้งการค้นหา “บุคคลหรือชุมชนต้นแบบ” เพื่อยกย่องและนำวิธีปฏิบัติดีของบุคคลหรือชุมชน เหล่านั้นนำมาเผยแพร่แก่คนหรือชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณี ต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก อภิปรายได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิต มีปัจจัย ต่าง ๆ ที่ช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การมีชีวิตที่ดีมีความสุขมีความสมบูรณ์ทั้ง ทางด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และด้านสังคม มีการดำรงชีวิตอยู่ในระดับที่เหมาะสมตาม ความจำเป็นพื้นฐานในสังคมหนึ่ง ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ รวมทั้งเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่าง พอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิต พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง ของสังคม และบุคคลสามารถดำรงตนเองให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม เป็นคนที่รู้จัก การช่วยเหลือซึ่งกันและกันและไม่ทำตนให้เป็นภาระที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมประกอบด้วย 1)

คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย 2) คุณภาพชีวิตด้านอารมณ์ 3) คุณภาพชีวิตด้านสังคม 4) คุณภาพชีวิตด้านความคิด และ 5) คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ (ขวัญใจ ทองศรี, 2564) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำราญ จูช่วย ดังนี้ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโดยมีแนวทาง ในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้สังคมมีความสงบสุขไปด้วย 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิต กระตุ้นให้บุคคลและสังคมเกิดความกระตือรือร้นคิดที่จะปรับปรุงตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุคคลรู้จักใช้ปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรม หลักการบริหาร เพื่อมาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและสังคม 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้บุคคลและ สังคมอยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และปัญหาสังคม 5) การพัฒนา คุณภาพชีวิตทำให้บุคคลและสังคม ที่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เกิดความร่วมมือร่วมใจ ในการส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมที่ดีงามให้เกิดขึ้นในสังคม ดังจะเห็นได้ว่า หากคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีคุณภาพที่ดี ย่อมนำไปสู่การพัฒนา ประเทศชาติให้เจริญรุดหน้าก้าวไกลขึ้น (สำราญ จูช่วย, 2555)

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมใน ประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นความสามารถของมนุษย์ใน การดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข มีความสมดุลของชีวิตคือ การมีรูปกับนามหรือร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ แข็งแรง แข็งแกร่ง มีความเข้าใจความเป็นไปของชีวิตและสามารถดำเนินชีวิตทั้งในชีวิตส่วนตัว ครอบครัว สังคม ส่วนรวมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข สร้างความสำเร็จในชีวิตได้อย่างถูกต้องและดีงามด้วย การพัฒนา คุณภาพชีวิตในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา จิตใจ คุณธรรม ความพร้อมในการ ดำรงชีวิตในสังคม ความสามารถในการประกอบอาชีพ เพื่อการดูแลสุขภาพอย่างถูกต้องและถูกวิธีจำเป็นต้องมีการอบรมความรู้ในการดูแลรักษาสุขภาพเบื้องต้น มีการตรวจสุขภาพ ประจำปีแก่ประชาชน อีกประการหนึ่งที่ จะเกิดสุขภาพที่ดีได้นั้น คือการเข้าวัด อบรมธรรมะ การฟังเทศน์ฟังธรรม การไหว้พระสวดมนต์ ตลอดถึงการปฏิบัติธรรม เป็นวิธีที่ดีในการพัฒนาสุขภาพจิตเป็นการพัฒนาภายใน และเป็นการพัฒนาความรู้ด้านธรรมะไปด้วย เพื่อที่จะนำเอาไปใช้ในชีวิตประจำวัน (พระครูอุตร ชันติคุณ (บุญจันทร์ ชันติโว) และคณะ, 2563) สอดคล้องกับผลการวิจัยของปรางทิพย์ ภักดีศิริไพโรจน์ ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะคำ จังหวัดลำปาง พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตโดยใช้แบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL – BREF – THAI) ระดับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ด้านจิตใจ มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ด้านสิ่งแวดล้อม มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก และคุณภาพชีวิตโดยรวม มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี เมื่อใช้แบบวัดคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ พบว่า ระดับ

คุณภาพชีวิตด้านจิตใจผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสัมพันธภาพผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสิ่งแวดล้อม ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ด้านโครงการภายในชุมชน ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก นอกจากนี้ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างตัวแปรกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน พบว่า ตัวแปรในด้านเพศ อายุการศึกษา สถานภาพ อาชีพและรายได้มีผลต่อคุณภาพชีวิตโดยรวม (ปรางทิพย์ ภักดีศิริไพรวัลย์, 2559)

3. การบูรณาการพัฒนาคูณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัด นครศรีธรรมราชเป็นฐานราก สรุปลองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย OMGI Model เป็นองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ “แนวทางการพัฒนาคูณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นฐานราก” เรียกว่า OMGI Model ดังนี้ O หมายถึง Original Traditions ประเพณีต้นแบบในการพัฒนาคูณภาพ ชีวิต M หมายถึง Moralities หลักศีลธรรมที่สำคัญ และคู่ควรแก่การพัฒนาคุณภาพชีวิต G หมายถึง Guidelines มีแนวทางสำหรับพัฒนาคูณภาพชีวิตโดยการจัดอบรม และ I หมายถึง Indicators ตัวชี้วัด คุณภาพชีวิตที่ได้จากการสกัดองค์ความรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นฤมล ศิริศักดิ์ไพบูลย์ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ระกา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทและอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งหมด 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ด้านการสงเคราะห์และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ด้านการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับโอกาสทางสังคมที่เสมอภาคและทั่วถึง และด้านการจัดให้มีบริการสาธารณะและการมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของชุมชน 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ การศึกษา ความเพียงพอของค่าใช้จ่ายมีผลต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่วนเพศ สถานภาพสมรส การประกอบอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีผลต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ระกา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก 3) ความคิดเห็นต่อปัญหาและข้อเสนอแนะในบทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ระกา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก มีดังนี้ คือ ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริมเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้ประชาชนเลี้ยงครอบครัวอย่างยั่งยืน รวมถึง มีการส่งเสริมการฝึกอบรมฝีมือแรงงาน ทักษะ ความรู้ ความสามารถ เพื่อประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ เกิดความมั่นคงในหน้าที่การงาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในอยู่

ดีมีสุขอย่างแท้จริง (นฤมล ศิริศักดิ์ไพบูลย์, 2556)

4. การนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมใน ประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก เป็นการนำเสนอองค์ความรู้ OMGI Model ไปใช้ได้ จริง เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ดังนี้ 1) นำ OMGI Model ไปใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็น แนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้กับประชาชนในชุมชน แล้วนำผลการประยุกต์ใช้ มาปรับปรุงคุณภาพชีวิต ประชาชนในตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป 2) นำ OMGI Model ไปใช้กับโครงการต่าง ๆ ที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภาครัฐ วัดและชุมชน ซึ่งในปัจจุบันมี โครงการมากมายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีการประสานความร่วมมือระหว่าง รัฐ วัด ชุมชน ตลอดจน อาสาสมัครต่าง ๆ ในภาคสังคม 3) เผยแพร่แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมใน ประเพณีต้นแบบ ของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ หรือทางสื่อสารมวลชน รวมทั้งการค้นหา “บุคคลหรือชุมชนต้นแบบ” เพื่อยกย่องและนำวิถีปฏิบัติดีของบุคคลหรือชุมชนเหล่านั้น นำมาเผยแพร่แก่คนหรือชุมชนอื่น ๆ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ แสงระวี แก้วเมืองฝาง ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม พบว่า การเกษตรมีบทบาทและความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของ ประชากร การเกษตร ได้ถูกปรับเปลี่ยนจากระบบเกษตรยังชีพไปเป็นเกษตรเพื่อการค้าที่ใช้ เครื่องจักรกลแทนที่ การใช้แรงงานคนและสัตว์ ส่งผลทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม รายได้น้อย การ เข้าพื้นที่ปลูกไม่สามารถสร้างผลผลิตและรายได้ของเกษตรกร ได้ซึ่งเป็นผลมาจากเกษตรกรยังคง ใช้สารเคมี อย่างไรก็ตามเกษตรกรยังคงมีประเพณีและวัฒนธรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิต และยังคงมีการเรียนรู้วิธีการทำการเกษตรจากผู้รู้ในชุมชน 2) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อ คุณภาพชีวิตของเกษตรกร พบว่า ด้านครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวอบอุ่นและเป็นสุข ครอบครัว ปลอดภัย การพบปะสังสรรค์และการทำกิจกรรมร่วมกันด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การ รักษาสมดุลสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และปัญหาสิ่งแวดล้อม ด้าน การมีส่วนร่วม ได้แก่ ส่วนร่วมด้านวัฒนธรรม ประเพณี ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การมีสิ่งอำนวยความสะดวก ในครัวเรือน ความพอเพียงของรายได้ ความมั่นคงในครัวเรือน และความเพียงพอของ ต้นทุนการผลิต ด้านการสร้างเครือข่าย ได้แก่ การสร้างเครือข่ายส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย สำหรับด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ การใช้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมขององค์ประกอบด้านการมี ส่วนร่วมด้านกิจกรรมชุมชนนั้นส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย 3) ผลการศึกษาการพัฒนาแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย คือ FARMERS MODEL ที่ประกอบไปด้วย F = ครอบครัว (Family) A = ภูมิปัญญาท้องถิ่นทาง การเกษตร (Agricultural Heritage) R = สิ่งแวดล้อม (Resource) M = การมีส่วนร่วม

(Management) E = เศรษฐกิจ (Economic) R = การสร้างเครือข่าย (Rural Network) S = วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology) 4) ผลการประเมินรูปแบบที่พัฒนาได้ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่อื่น พบว่า คุณภาพชีวิตของ เกษตรกรหลังเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนชาวนา มีคุณภาพชีวิตในทุก ๆ ด้าน อยู่ในระดับสูงมาก ทั้ง ทางด้านครอบครัว สุขภาพ จิตใจ สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม (แสงระวี แก้วเมืองฝาง, 2552)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรม ในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก สรุปได้ดังนี้ 1.1) คุณภาพชีวิตด้าน ร่างกาย 1.2) คุณภาพชีวิต ด้านอารมณ์ 1.3) คุณภาพชีวิตด้านสังคม 1.4) คุณภาพชีวิตด้าน ความคิด และ 1.5) คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ 2) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก ซึ่งเป็นความสามารถของ มนุษย์ในการดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข มีความสมดุลของชีวิต สร้างความสำเร็จในชีวิตได้ อย่างถูกต้องและดีงามด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุก ๆ ด้าน 3) การบูรณาการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย OMGI Model O หมายถึง Original Traditions M หมายถึง Moralities หลักศีลธรรมที่สำคัญและคู่ควรแก่การพัฒนาคุณภาพชีวิต G หมายถึง Guidelines มี แนวทางสำหรับพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการจัดอบรม และ I หมายถึง Indicators ตัวชี้วัดคุณภาพ ชีวิตที่ได้จากการสกัดองค์ความรู้ 4) การนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานราก องค์ความรู้ OMGI Model ไปใช้จริง เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และมีประโยชน์ มีกระบวนการ นำไปใช้ ดังนี้ 4.1) ใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4.2) ใช้กับโครงการต่าง ๆ ที่เสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภาครัฐ วัดและชุมชน 4.3) เผยแพร่แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนโดยใช้หลักธรรมในประเพณีต้นแบบของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานผ่านทาง สื่อสังคมออนไลน์ หรือทางสื่อสารมวลชน ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรหรือที่เกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนาควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ ดังนี้ 1) ควรทำการเก็บ รวบรวมข้อมูลพื้นฐานคุณภาพชีวิตในพื้นที่รับผิดชอบให้ทั่วถึงและเป็นระบบ 2) ควรทำการ ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายโครงการการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ประชาชนในชุมชนให้ได้รับทราบ อย่างทั่วถึงและสนับสนุนให้พระสงฆ์ได้เทศนาสั่งสอนหลักธรรมที่เกี่ยวกับประเพณีต้นแบบ 3) ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิต 4) หน่วยงานรัฐบาลควร สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การฝึกอบรมบุคลากร เพื่อสนับสนุนโครงการแก้ไขสภาพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนของผู้นำชุมชนและคณะกรรมการบริหารชุมชน

อย่างพอเพียงตามสภาพของชุมชนนั้น ๆ 5) ควรส่งเสริมให้คนไทยมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนอย่างถูกต้อง สร้างศรัทธา ในพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องให้กับประชาชนและเยาวชนภายใต้บริบทหลักธรรมในประเพณีต้นแบบ 6) ควรใส่ใจและมีความตั้งใจที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างตั้งใจจริงจัง ต้องปลูกฝังและสร้างคุณธรรม จริยธรรม สร้างความมีระเบียบวินัย และทรงไว้ซึ่งฐานานุศักดิ์ในเพศบรรพชิต ที่ได้รับความคาดหวังจากสังคมที่จะต้องเป็นแบบอย่างและเป็นผู้นำในการสร้างคุณงามความดี อบรมสั่งสอนและถ่ายทอดเผยแผ่พระธรรมคำสอนให้แก่ชาวโลกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- แสงระวี แก้วเมืองฝาง. (2552). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ขวัญใจ ทองศรี. (2564). คุณภาพชีวิตที่ดีตามแนวพุทธจิตวิทยา. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 7(2), 325-337.
- นฤมล ศิริศักดิ์ไพฑูริย์. (2556). การศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ระกา อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- นัสมล บุตรวิเศษ และอุปรีฎฐา อินทรสาด. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาอำเภอยะนิงครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์พระนครศรีอยุธยา.
- ปรางทิพย์ รักดีศิริไพรวัลย์. (2559). การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง. ใน วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระครูอดุลขันติคุณ (บุญจันทร์ ขันติโว) และคณะ. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสวดมนต์ของชุมชนท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. Journal of Modern Learning Development, 6(3), 81-95.
- พัชรี หล้าแหล่ง. (2556). การศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดชุมพร.

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครศรีธรรมราช. (2565). รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. เรียกใช้เมื่อ 23 พฤศจิกายน 2562 จาก www.nakhonsithammarat.m-society.go.th

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำราญ จูช่วย. (2555). วิธีชีวิตคนในชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน จังหวัดนนทบุรี ที่สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. ใน รายงานการวิจัย. วิทยาลัยราชพฤกษ์.